

VASÁRNAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

SZERKESZTŐSÉG

hova
a lapba szánt kéziratok
küldendők
Székelyudvarhely,
ev. ref. papi lakás.
Előfizetési pénzek,
reklamációk
Becsek Dániel Fia
könyvnyomdájába inté-
zendők: Sz.-udvarhely
Árpád-utca 3.

FŐSZERKESZTŐ:
NAGY KÁROLY, ref. theol. tanár.
FELELŐS SZERKESZTŐ:
VAJDA FERENCZ,
székelyudvarhelyi ref. pap.

KIADJA:
Az Erdélyi Ref. Egyházkerület
»Egyházi Értekezlete«

Megjelenik:
minden vasárnap egy iven.
ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egy évre . 4 kor. Negyedévre 1 kor.
Fél évre . 2 kor. Egy szám ára 10 fill.

Nőnevelésünk

Nincs a református egyháznak égetőbb kérdése, mint a *nőnevelés*. Hogy milyen fontos a nő helyzete a családi életben, a társadalomban, az anyaszentegyházban, azt felesleges hosszasan bizonyítani. Gondoljunk csak az édes anyákra, kiknek kezébe van letéve testi és lelki boldogságunk alapja; gondoljunk a női szivekre, és e gyöngéd szivekből kisugárzó szeretetre, mely könnyeket töröl, sebeket gyógyít, s még a romok felett is életet teremt; gondoljunk egyházunkra, hazánkra, melynek eleitől fogva a nők voltak életető lelkei: és rögtön tisztába lehetünk a nőnevelés fontosságával. Felkarolta-e ezen fontos kérdést a református egyház úgy, a mint megérdemlette volna. Nem. Mert azt látjuk, hogy míg jó fiúiskoláknak, alsó és felső fokon, hála Istennek nem vagyunk szükiben, addig jó leányiskolánk, mely hivatásának minden tekintetben megfeleljen: alig van.

Nézzük csak. Falu helyen, sokszor igen szük iskolába, összezsufolják a fiukat és leányokat. Ennek a közös iskoláztatásnak mindkét nemre, de különösen a leányokra nézve, meg vannak a maga káros következményei. De, ennél még nagyobb baj is van. A falusi vegyes népiskolákban többnyire férfi tanerők vannak alkalmazva. Ezek bármilyen jó tanítók legyenek, a leány gyermekeket még sem részesíthetik az életben nekik annyira szükséges feladatokban, mint a háztartásban, a kézi munkában, kertészeiben. És a fejlődő leánynövendék ezektől nem lesheti el a női nem gyöngédségét, szelid lelkületét. Mondják, hogy ezeket meg lehet tanulni otthon is. Igaz, de ne feledjük, hogy a világ halad és ezzel nekünk is lépést kell tartanunk. A mi édes anyáink még

annyit sem tanultak, mint a mi gyermekeink tanulnak. Nohát, hogyan tarthatnak akkor lépést a haladó korrallal.

Városon sem sokkal jobbak a viszonyok. Sok városi egyháznak nincs is felekezeti iskolája. A melyeknek van, arra is a szegénység nehezedett rá, mely bezárta a fejlődés, a haladás útját. A vallásügyi miniszter a falusi ismétlő iskolákat gazdasági iskolákká változtatta át. Ezen célzatnak megfelelőleg nem ártana, ha a városi polgárok azon gyermekei részére, a kik ismétlő korban vannak és nem tanulnak felsőleányiskolában, az ismétlő iskolázást életbe léptetni és azon varrási és szabászati gyakorlatokat tartatni. Csak így képzitene igazán az iskola az életnek.

Még nagyobb bajban van egyházunk a felsőbb leány neveléssel. Erdélyi ref. egyházkerületünknek pl. nincsen egyetlen felsőbb leány nevelő intézete se. Ez az oka, hogy sokszor a jegjobb református szülők is kénytelenek gyermekeiket zárdái intézetekbe adni. Pedig kik tanítanak ott? Idegenből beplántált apácák, akik nem értik nyelvünket, nem ismerik hazánk történetét. Kiknek csak egyetlen céljuk van: hogy a felekezeti bigottságot növendékeik lelkébe csepegtessék. Nos, lehetnek-e ezekből Zrinyi Ilonák, Lórántffy Zsuzsánnák, Bethlen Katák? Lehetnek-e fenkölt gondolkodású, honszeretettől égő anyák? Református nőnevelésünknek hiánya a vallás iránti közöny is és ama nagy könnyelműség, mely szerint az első kísértésre, sok református leány, odaigéri gyermekét a kath. egyháznak. Egyházunk erőssége a nők, az édes anyák kezében van. Kérve-kérjük legyen gondjuk erre a drága kincsre. Egyházi főhatóságunknak pedig legyen gondja a nőnevelésre!

Vajda Ferencz.

Protestáns törekvések.

A kinek Isten látást adott, elszorul annak szive, ha a társadalom mai képét szemléli.

Bilincsbe van verve az akarat, az özetlenség, az igazságérzet; hasztalan kutatunk az egyszerűség, a nemes szándék után, melyeknek nyomán megelégedés és becsületesség fakad; ma modern elvek szerint alakul minden, ősi erényeink letarolva, burjánoznak helyette specziális magyar hibáink: az urhatnámság és könnyelműség s pénzparancsszavára polgári jogot szerez társadalmunkban minden kivetni való, kezdve a nagyzólastól fel egész a hitetlenségig! Társadalmunk beteg, a lelkiületek a lassu ölé féreggel belsejükben nem hevülnek; — a nemesebb czélokért való küzdésre nincs tetterő, az anyagi jutalom nélküli munkára senki sem vágyik, petyhdt tagjainkat csak az aranyok csengése mozgatja meg.

És le van alacsonyitva Isten egyik legszebb adományának, a munkálkodásnak is jelentősége. Ma a munka nem lelki szükség és gyönyör, hanem a test robotja, melylyel életmódunk kényelmét, élvezeteink szaporítását czélozzuk csupán. Ma a bölcső is más, mint hajdan. Akkor a mindennapi kenyérért véres verejtéket izzadó is Isten kegyelmét és áldását, az élet örömet és czélját látta a kisdedben, ma a hiúság rabjai a testi csinoság ellenét a nyugót, a terhet tekintik benne. A hívők hálálkodva keresték fel az ujszülött érkezésekor a templomot, ma a hitetlenek kikelnek Isten akarata ellen, ki a gondokat, a nyomoruságokat imigyén szaporítja.

A kisded első utja a templom felé irányult

TÁRCZA.

Isten országa és az egyház.

Tordai Sándor középiskolai tanár, buzgó református ember volt, ki feleségével és három gyermekével minden vasárnap templomot látogatott. Vasárnap este azután megkérdezte a gyermekektől, hogy mi volt az alapja, amelyről a Tiszteletes ur beszélt és ha valamelyik gyermek ezt nem tudta, azt atyai szeretettel megdorgálta, hogy máskor jobban ügyeljen, mert Istennek ígéje, a mi lelkünknek épülésére van.

E leirandó alkalommal is, a vacsora elköltése után feltette a szokott kérdést és a gyermekek mind tudták, hogy az alapige, Rom. 14. r. 17. v. volt, hogy: »Az Isten országa nem ételben, nem italban áll, hanem igazságban, békességben és Szentlélek által való örömben.«

Most a nagyobbik fiu Pál, ki az V-ik gymnasiumba járt, így szóllott: Édes apám, én végig hallgattam a Tiszteletes ur beszédét, meg is értettem, hogy az Isten országa közöttünk kell legyen és mindnyájan arra kell törekedjünk, hogy ennek tagjaivá váljunk, Istennek tetsző életünk

egykor; ma idegen kéz ügyeli, míg az anya szórakozik, mulat, tetszelg magának és másoknak; a multban az anyatejjel szivta be a gyermek a valóság és hazaszeretet fenséges érzelmeihez való ragaszkodást, ma a csalásra tanítják legott a bölcső mellett, midőn tápláltatják a csengő érczen vásárolt anyával.

Az ifju bejárta a mezőt, a zugó patakot, táplálta lelkét a természet örök szépségein való gyönyörködéssel, érezte e közben Isten erejét, hatalmát, jóságát, bölcsességét és igazságát s az illatos mezőket járva feleszmélt ama nemzeti hitre: »E földön kívül nem lehet más hazám!«

És ha az idő eljött; ha férfias komolyság váltotta fel az ifjusággal járó lobbanékonyt: a küzdőterre állott, hol a kettő önzetlen lelkesedéssé párosulva, erőt adott izmaiba az egyház és haza ügyeinek munkálására. S milyen munka volt ez?! Az igazak cselekvése, kik nem bérért, elismerésért, megígért előnyökért, vagy nevüknek muló dicsfényért övezéséért dolgoznak, hanem fáradnak lázas tevékenységgel, mert értik az Ur mondását: »Munkálkodjatok, míg nappal vagyon.«

Oh, milyen más a ma!

Gyermekeink az első percztől kezdve lélek nélküli anyagok, kiket a szerint öltöztetünk szűkebb, vagy bővebb ruhákba, amint azt a »divat« a mai emberi »elme« egyik leghaszontalanabb találmánya megköveteli; s jó korán gondoskodunk azokról, kik megtanítsák őket térdet, fejet hajtani, »módisan« enni, ülni, járnai és tánczolni s mindnyájan közreműködünk azon, hogy eszébe vessük az új idő eme mondását, törvényét: »Szád mindenkinnek szemébe szépet, háta mögött rosszat

által; de miután barátaimtól hallottam, hogy az üdvösség más papok beszéde szerint, egy bizonyos egyházhoz való tartozáshoz van kötve, szeretnék a dologban többet is tudni, legyen azért jó édes apám, magyarázza meg azt nekünk, hogy istenországa és az egyház, minő viszonyba állanak egymáshoz.

Tordai Sándor tanár kissé elgondolkozott, majd a következőkben felelt. Kedves gyermekeim! Istenországa társaságokhoz van kötve, de nem rang vagy nemzetiséghez kötött társasághoz, hanem az egész emberiség társaságához. Istenországot Krisztus hozta el közénk. Jézus a bűn és világ uralma alatt nyögő emberiséget Isten uralma alá helyezte. Ezt pedig tette az által, hogy az őtet követőkbe hitet, bizalmat támasztott a menygyei atya szeretete iránt, melyet többé sem a világ, sem a bűn meg nem rendíthetnek.

Tehát gyermekeim, Jézus volt istenországnak első tagja. Az ő eledele volt, hogy annak akaratát teljesítse, a ki őtet elbocsátotta; azért lett ő nekünk tökéletes erkölcsi példány képünk. Jézus így szól Mát. 11. r. 29. v.-ben: »Jöjjetek én hozzám mindnyájan, vegyétek fel az én ígámat és tanuljátok meg tőlem, hogy én szelid és alázatos szívű vagyok és találtok nyugalmat lelkitekben.«

Istenországa polgárságának egyik föltételül

mondjon; ez az előhaladás első feltétele, mert mások típrása egyengeti a nagyratörők utját.»

Iskoláink homlokát hatalmas frázis ékesíti: »Taníts meg élni.« Frázis, mert igaz és bölcs akkor volna csak, ha nem a mai életre nevelést szolgálná, hanem minden áramlattal és kivánalommal szembeállva: az örök életet hirdeté vég-célul, minden hamis, értéktelen társadalmi követelményt figyelemre nem méltatva; az erkölcsi világ megteremtésének egyengetné utját s nem arra tanítaná meg az embert, miképpen tudja anyagi javait megszerezni, hanem mint álljon ellent a világ kísértéseinek. Mert aki erre képes, az nagy kincsnek a birtokosa: az önmérséklésnek s le tud mondani a czifrázkodásról, nem öli meg munkakedvét a rohamos siker elmaradása, nem ejti foglyul a pazarlás vágya, szive nemes érzései között nem burjánzik fel a gyom, annak anyagiakban sem lesz szüksége soha.

Az iskolák törekvései kétségtelenek, de a frázis frázis még mindig, mert mit ér az, ha ez hirdeti az erkölcsi tisztaságot, mikor e világ az iparlovagok, párbajhősök, kishitűek, szenzációkban utazók, vétkesek és hibát takarók birodalma.

Ma hiába száll sikra a közjóért bárki, nemes szándéka mögött is rejtett haszonlesést látnak az emberek; hiában takarják fel a hibát, a bűnt; csak az a kérdés, ki a bűnös, olyan-e, kinek neve a piacon forog, vagy olyan, kiről senki sem tud semmit, ennek neki támad a §§-ok tömege, míg a mellé oda csoportosul a társadalom s előkerül a simitó eszköz s a megbélyegzett sikkasztó, vagy csaló elmeógyógyintézetbe kerül, a míg a dolog fölött napirendre térnek s jó szerencséje annak,

felmagasztalja megaláztatik, és aki magát megalázza, felmagasztaltatik.» (Luk. 14. r. 11. v.) Es azokban, melyeket hirdetett, ő adta a legszebb példát; alábocsátkozott a kisgyermekéig és imádkozott az ellenségeiért: Uram bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek. Szerette Istent, akarátának mindenkor való teljesítésében és szerette az embert érdekeik önzetlen támogatásában és szerette önmagát, hivatása hü betöltése által. Ha megakarjátok azért gyermekeim ismerni az Istent, és önmagatokat, ismerjétek meg Krisztus által a földre hozott istenországát és ha ez ország ismeretére vágytok, Krisztus életét és személyiségét tanulmányozzátok. Azért fontos nekünk Krisztus személyisége, mert őtet az atya az ő országa érdekében bocsátotta el. Két ok folytán drága Jézus nekünk, először, mert ő az Isten tökéletes kijelentése és másodszor ő a mi tanítómesterünk, ki megoktat, hogy a kijelentést miként értékesítsük, hogy e muló világ felett diadalmaszkodni tudjunk. Ezek szerint Istenországának Krisztus a közbenjárója, Krisztus előtt a világ és a bűn uralkodott az emberekben; e sötétségből emelt ki Krisztus, hogy lennénk Istenországának polgárai. Es e polgárság nem szolgai állapot, hanem fiúság viszonya a Jézus által az atyához. Már most gyermekeim, kettőben áll istenországának: Isten szeretetének boldogító érzetében, másodszor az önzetlen felebaráti szeretet gyakorlásában és e kettő szo-

ki az illető könnyelműségét, bűnét fel fedezte, ha a törvényes párbajoktól megszabadulva az egész »világtól«, mint »összeférhetetlen« megvetve ugyan de leélheti hátralevő idejét.

Innen magyarázható meg aztán az a nagy elbizakodottság, büszkeség, mely a magasabb körreinkhez tartozó némely urakban vagyon. Hogy csak egyet is említsek, mit az »Egyetértésben« olvastam, az erdélyi római katolikus püspök hiszi, hogy 10 év alatt Kolozsvárt katolikussá teszi. A munkát megkezdette, az eredmény azonban jó részben tőlünk függ. Ha számot vetünk a mai világérettel, ha vállvetve dolgozunk az emberiség erkölcsi érzékének megszilárdításán és fejlesztésén, akkor szembeállhatunk a hitet adó ezüstök áramlatával. Ha meggyőzzük embereinket arról, hogy a mi álláspontunk az eszményi erkölcsösség, ha minden gondolatunkkal, szavunkkal és tettünkkel beigazoljuk, hogy a protestántizmus nemcsak Isten országának terjesztésén munkál, de mint a multban, a hazának legerősebb ápolója, ma is, akkor nem fog engedni senki a csábnak, nem fog elvakulni az ígéretek által, de megmarad azon az uton, melyen tisztalelkűség, vallásosság s a hazaszeretet a jelző oszlopok.

Foglalkozzunk szeretettel magára hagyott népünkkel — s ha már nem tehetünk mást — takarjuk el szemét, hogy ne lássa a festett világot, mert ha a romlatlan és naiv lelkeknek igazi őrzői leszünk, megvédelmezzük népünket a hiúságtól, urhatnámságtól s a helyes élet elvek tanításával gátját vetjük a hazához való hűtlenségnek is, bebizonyítva, hogy a protestántizmus nem a

azért az alázatosságot hirdette: »Valaki magát rosan összefügg. Isten szeretetének tudása erkölcsileg szabadokká teszen minket a bűntől és ez uton képessé teszen az igazi felebaráti szeretetre. Az elsőről, Isten szeretetéről Jézus győzött meg minket, hiszen az ő tanításából és életéből értjük meg Istennek hozzánk való csodás szeretetét, de a másik a felebaráti szeretet a mi dolgunk. Így Isten országában a munka felerésze a mi kötelességünk, Isten akarata úgy, hogy e boldog ország e földön, a mi közreműködésünkkel valósuljon meg. Istennek, gyermekeim, örök nagy célja, hogy ez ország létrejöjjön, tehát a mi hitünk és szeretetünk Isten iránt csak akkor valódi, ha ez ország megvalósításán komolyan fáradozunk.

Azért, midőn Istenországának valósulásán fáradozunk, elismerjük, hogy ez ország polgárságához joga van mindenkinek, mert ebben átváltozik az egész élet a családban, társadalomban, az államban. Ez ország alaptörvénye az erkölcsiség; ez az erkölcsi élet minden feladatát, minden kötelességét magában foglalja; vagyis a ki komolyan akaja az erkölcsiséget, annak akarni kell Isten országát is. Ha mindezeket tudjuk, gyermekeim, csak akkor érezzük teljes erejében a keresztyén vallás hatalmát és fenségét.

(Folyt. köv.)

felekezeti békételenséget, hanem a haza javát óhajtja mind az időknek végéig!

(Pest-Szent-Lőrincz.)

Bartha Pál.
áll. tanító.

Munkálkodjatok, mig nappal van.

Ján. IX. 4.

Az élet, földön egy nappal nekünk,
Mig tart e nappal hát siessetek:
Mert csakhamar eljön az éjszaka,
S többé nem lesztek tenni képesek;
De úgy maradtok, a mint ér a halál:
Sirás, könyörgés akkor mit se használ...!

A munka sok és a nappal rövid,
S órái gyorsan tűnnek el tova:
Boldog, ki minden perczet megbecsült,
S felhasználatlan egyet sem hagyta.
De jaj annak, ki csak hívságnak élve —
Önként halasztja a munkát estvére...!

Az éjet ugyan est előzi meg,
De abban bizakodni balgaság:
Az ember fáradt már, erőtelen,
Bármilyen fog, sikert aligha lát;
S az sem biztos, hogy érni fog-e estvét,
S nem fényes délben hunyja le a szemét...!

Azért mig ifju vagy, mig van erőd,
Addig használd munkára éltedet:
De munka közben is az Urnak add —
Neki szenteld a legszebb perczeket...
Vagy csak salakját adná-e te Annak,
Kitől javaid s boldogságod vannak?

Járjunk hát mindig tisztünk útain,
S mig nappal van, munkáljunk lelkesen:
Az Ur kegyelme így velünk marad,
S végig kísér az egész életen.
De jaj annak, ki csak hívságnak élve —
Önként halasztja a munkát estvére...!

Dénes József.

Isten igéje.

Legyetek irgalmasok, mint a ti mennyei Atyátok is irgalmas. (Luk. VI. 36.) Mi, véges emberek, bár minden nap részesülünk Isten irgalmában, még se tudjuk annak gazdagságát fölfogni, mélységét megérteni. Mi a szomjuhozónak az üdítő-ital, a rabnak a szabadság, a testnek a mindennapi kenyér: az az emberi léleknek az Isten irgalma. E nélkül nincs élet, hanem erkölcsi halál. És, amit meg tesz Isten, méltatlan voltunk mellett is, mi velünk: mi azt nem tesszük meg embertársainkkal. Legyetek azért irgalmasok embertársaitok iránt. Engedjétek meg nekik, ha megbántanak. *Isten is a Krisztusban megengedett nekünk* (Efész. IV. 32.)

A szívnek teljességéből szól az embereknek szája (Luk. VI. 45.) Láttál-e olyan embert, a ki-

nek ajkán aljas beszédnél, káromkodásnál egyéb soh'se jó ki? Hogy ne láttál volna? Nagyon sok van olyan. Nos, mit gondolsz, milyen annak a szíve? Üres, hiányzik belőle minden nemesebb érzélem. A vallásnak, az isteni félelemnek is a szív a székhelye. A gonosz ember szívében tehát nyoma sincs a vallásos érzélemnek. Pillantsatok szívetekbe, mi lakik ott? Figyeljétek meg beszédeiteket, milyen beszédek azok? Jusson eszetekbe a szívnek teljességéből szól az emberek szája. A kinek szíve a Krisztus evangéliumával van megteljesedve: az dicséri az Urat.

Valamit akartok, hogy az emberek cselekedjenek veletek, ti is azt cselekedjétek azokkal (Máth. VII. 12.) Krisztusnak eme parancsolatát legkevésbé szokták megtartani. Pedig, ha a világ ezt követné, akkor valósulna meg a nagy parancsolat: szeressed felebarátodat.

Mi mindnyájan mennyei polgárok vagyunk (Fil. III. 20.) A legtöbb keresztyén ember tudni sem akar Istennek e nagy jótéteményéről. Csupán e földet tekinti hazájának. Ugy él, mintha nem volna mennyei élet. Pedig, egykor mindnyájunknak meg kell jelenni az Isten ítélő széke előtt. Ugy éljünk azért, hogy a menyei polgársággal járó jutalmat el is nyerjük. (Olv. Máth. XXV. 31—46).

Rettegés nincsen a szeretetben, hanem a teljes szeretet kirekeszti a rettegést: mert a rettegésnek gyötrelme van, a ki pedig retteg, nem tökéletes a szeretetben (I. Ján. IV. 18). A keresztyén vallás a szeretet vallása. Jézus tanítása szerint Isten a mi szerető, menyei Atyánk. Ha Isten Atyánk: mi az ő gyermekei vagyunk. A földi atyát gyermekével a szeretet fűzi össze. Minket is Istenhez a szeretetnek kell kapcsolnia. Mikor rettegünk Istentől? Ha rosszat tettünk, ha bünt követtünk el. A bűn megzavarja az Isten és ember közötti viszonyt. A ki tehát igazán szereti Istent, az kerül minden bünt és e tökéletes szeretetben nem fél, nem retteg, ha mindjárt a föld megindulna is lába alatt.

Ha valaki ezt mondja: szeretem az Istent és az ő felebarátját gyűlöli, hazug az; mert a ki nem szereti az ő atyjafiát, kit látott: mi módon szerelheti az Istent, kit nem látott (I. Ján. 4. 20.) Atyámfia, mikor ezt a verset elolvasod: gondold önmagadra és kérdezd meg lelkiismeretedet: te nem vagy-e hazug?

Ha csak azokkal tesztek jót, a kik tiveletek tesznek: micsoda kedvességetek leszén azért Istennél, mert a bűnösök is ugyanezt cselekszik (Luk. VI. 33). Semmi sincs nehezebb, mint önmagát győzni meg az embernek. Az önzés a mi legnagyobb ellenségünk. Természetes, hogy az önzés is bűn. Az önzés, az önérdek állja útját a legtöbb jócselekedetnek. Miért tegyünk jót azzal, a kitől úgy se várhatunk semmi jutalmat — így okoskodik a mai világ. Ha Jézus is így gondolkozott volna: nem halt volna meg érettünk, bűnösökért a keresztfán. Jót tegyetek azért még ellenségeitekkel is.

Örhegyi Mózes.

Hazai krónika.

A válság még nem ért véget. Az elmúlt héten csak annyi történt, hogy Bécsben nagy katonai tanácskozások voltak, melyen Kolozsváry Dezső, magyar honvédelmi miniszter is részt vett. Ő Felsege a hét végén Budapestre érkezett és újból elkezdte a kihallgatásokat. Az ujságok híradása szerint, Wekerlének van legtöbb kilátása a miniszterelnökségre.

Hadgyakorlatok. Az aradi hadgyakorlatokon a királyt Ferencz Ferdinánd főherczeg fogja képviselni, aki csütörtökön reggel hat órakor érkezett meg különvonaton. Fogadása éppen olyan

volt, mintha a király lett volna. Kivonultak az őszeses küldöttégek és az ujfalusi állomás előtt fölállított díszes sátorban fejezték ki hódolatukat a tronörökösnek. Az udvartartás nagy része szintén megérkezett. A hadgyakorlat színhelyén időzik már 16 külföldi attassé. A tronörökös szeptember 7-én utazik vissza Bécsbe.

Világkrónika.

A meggyilkolt amerikai konzul. A maczedonok ismét merényletet követtek el: meggyilkolták a beiruti amerikai konzult. Beirut Sziria egyik legnagyobb tengerparti városa. Több mint száz-ezer lakosa van; igen élénk kereskedelemmel és ezért többek között az Egyesült-Áll. is és Ausztria-Magyarország is küldött oda képviselőt. Amerika a gyilkosság hírére legerősebb páncélos hajóit török vizekre küldötte. Ugy látszik, nem tétovázik annyit, mint az európai államok.

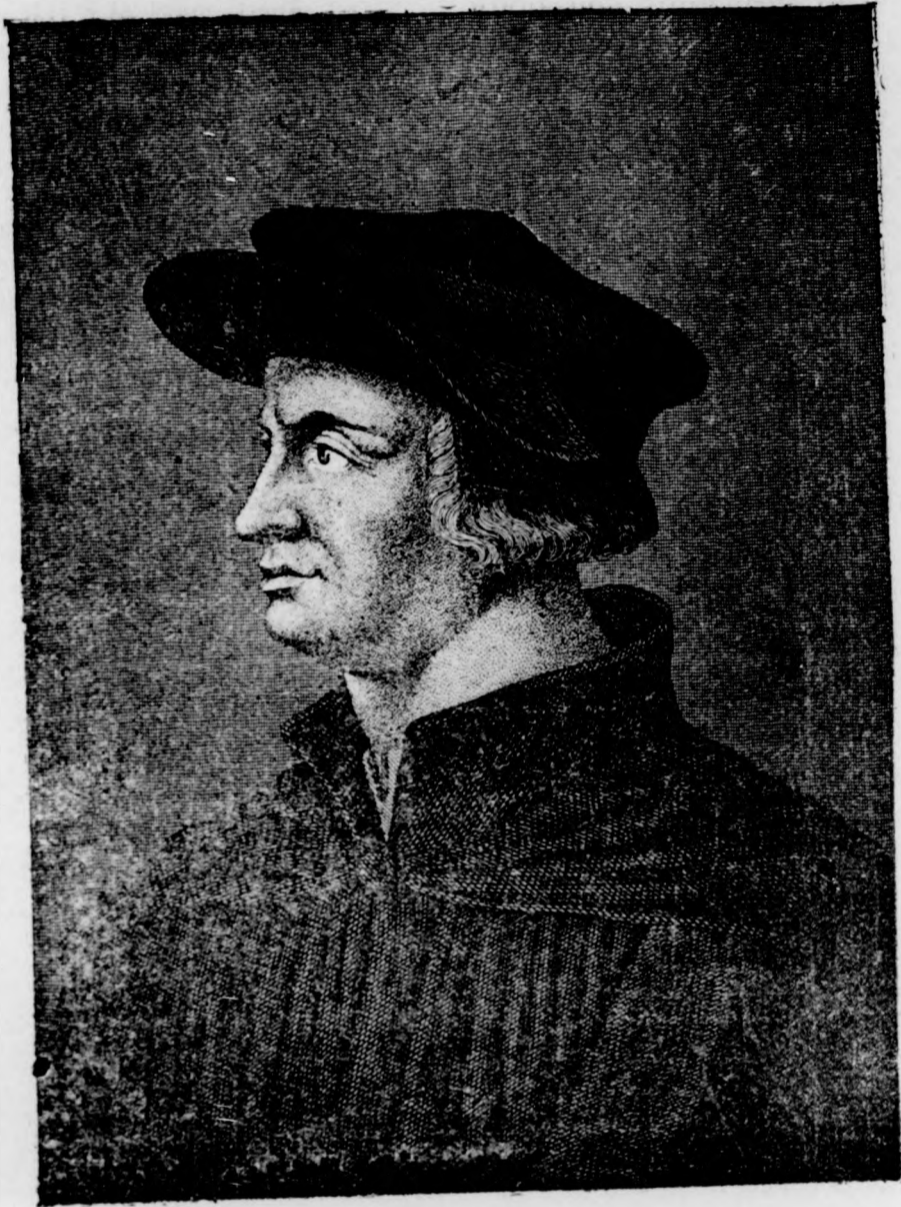
Légbe röpitett vonat. Bécs—Budapesten keresztül Konstantinápolylyal közlekedő express vonatot Külelü—Burgás állomásnál levegőbe röpitették. Hat ember életét vesztette, és 18-an súlyosan megsebesültek. Ez is egy újabb ok a közbelépésre.

Merényleti terv Ferdinánd ellen. Ferdinánd bolgár fejedelem jelenleg „egészségi okokból“ Magyarországon tartózkodik, a Kóburg család birtokán. Minden czáfolat daczára, világos, hogy Ferdinánd fejedelem menekült Bulgáriából. Most azonban úgy tervel, hogy visszatér országába rendet teremteni. Azonban aligha fogja megcse-

lekedni, mert ott alapos fogadtatásban lenne része. Ugyanis, a fejedelmi konak közelében, körülbelül harmincz méter hosszú földalatti aknát fedeztek fel, ahonnan valószínűleg dinamit merényletet akartak elkövetni. A rendőrség titkolja fölfedezését. Ám azért a fejedelem visszajövele miatt nagyon aggódnak.

Az angol király Bécsben. Az osztrák császár város nagyon fényesen fogadta VII. Edvárd királyt. Uralkodónk maga ment eleibe a vonathoz és a két uralkodó kölcsönösen megcsokolta egymást. A diszebéden mindketten felköszöntőt mondtak, melyben a két család és két ország baráti viszonyát hangoztatták. Az angol király ural-

kodónkat az angol hadsereg tábornagyává nevezte ki. Eddig még csak II. Vilmos német császár részesült ebben a kitüntetésben. A politikai jósok e baráti látogatásban az európai béke zálogát látják.

CVINGLI.

Zoltán ottani pap és esperes kis fiát. Erre a tárgyaló gyűlés következett, melyet szintén Kis Áron püspök nyitott meg. Sokan jelentünk meg itten — úgy mond — hogy megmutassuk érdeklődésünket az egyház iránt és bizonyosságot szolgáltatassunk a felől, hogy nekünk is jogunk van e hazában élni és van erőnk is ehez. A magyarság három évszázados fennállásának legerősebb támaszai mi vagyunk, protestánsok. Mint a világosság fiai, sohasem állítottunk gátakat a felvilágosodás elé, sőt iskolák állításával uttorói voltunk a haladásnak. Ezután Isten áldását kérve a gyülekezetre, az értekezleti közgyűlést megnyitotta. A szokásos üdvözetek után dr. Pap Tibor jogtanár tartott igen hatásos felolvasást. A protestantizmusra ezeket mondotta: A letűnt századot a technikai vívmányok jelle-

Egyházi élet.

A tiszántuli egyházkerület Egyházi értekezleti közgyűlése Máramarosszigeten igen szépen sikerült. Aug. 27-én volt a közgyűlés, melyet ünnepélyes istentisztelet előzött meg. Erőss Lajos, debreceni theol. tanár prédikált a hit megtartó erejéről, melyek folyton ápolnunk kell magunkban, hogy jó protestánsoknak és jó magyaroknak maradhassunk. Istentisztelet után az ősz Kis Áron püspök keresztelte meg Szikszay

mezték: az új század a lelki vívmányok százada lesz. De e téren is első sorban a protestantizmus a leghivatottabb a zászlóvivő szerepére. Ne feledjük el, hogy első sorban a materializmus tulengését kell az erkölcsi téren ellensúlyozni, erre pedig a protestantizmus a maga szegénységénél és puritán egyszerűségénél fogva valósággal predestinálva van. Az anyagiasság ellen csak annak lehet sikerrel küzdeni, aki maga nem duslakodik az anyagiasság eszközeiben, aki megveti a külső fényt és pompát! Szegénységet nem lehet prédikálni aranyban és bársonyban, vizet nem lehet prédikálni annak, aki maga is bort iszik! Nagy átalakulás előtt áll az emberiség! Egy új, egy szebb korszaknak kell bekövetkezni, melyben az emberi munkát megnemesítő altruizmus kell, hogy elfoglalja a maga méltó helyét, melyben az anyagiasság által elhomályosított eszményi idealizmus ismét fényesen fog ragyogni az emberiség előtt! Az emberiség története, és a fejlődés örök törvényei tanítanak meg minket arra, hogy ennek az átalakulásnak szükségszerűen be kell következnie! »Szeretet és munka«, ez lesz a jövő társadalom jelszava. *Budai János*, kerekbőszörményi pap a vallásos iratok és néplapok terjesztését sürgeti. A pénztári jelentés után, a tisztviselők választását ejtették meg, mire az értekezlet véget ért.

Amerikai és hazai magyar reformátusok egyesülése. A »Magyar Szó« című ujság a következőket írja: Kovácsi Miklós István, clevelandi magyar ügyvéd és közjegyző a napokban Magyarországra érkezett és több vidéki városban tesz látogatást amerikai magyar ügyfelei érdekében. K. Miklós István Amerikában élénk részt vesz az amerikai magyar reformátusok szervezésében s a ref. egyháznak tömörítésében. Igazgatósági tagja az »Amerikai Magyar Református Szövetségnek« is, melynek elnöke Csutoros Elek clevelandi ref. lelkész. Amerikában láthatóan haladnak előre a reformátusok. Négy új ref templom épül és az egyik legrégebb clevelandi templomot most építik újra. Az építési tervzet szerint e célra 60.000 koronát irányoztak elő. Ez az összeg máris együtt van. Legfőbb vágya az amerikai magyar reformátusoknak, — minthogy egy izben meg is irtuk — hogy az édes hazai ref. testvérekkel kapcsolatot létesítsenek — szervezeti alapon, amit úgy vélnék megoldhatónak, hogy valamely egyházkerületbe kebeleznék őket. Az amerikai ref. lelkészek e célból már egyik legutóbbi értekezletén megállapították az amerikai magyar ref. egyházmegye szervezetét s a jövő évi magyarországi zsinaton azt tárgyalni is fogják. Kovácsi Miklós István mindeme ügyekbe teljesen be van avatva s e célból több előkelő helyen tesz látogatást. Legutóbb Debreczenben Kiss Áron püspöknek volt nagyon szívesen látott vendége.

Töprengés*)

— Irta: *Balázs József.* —

Borongó érzés, fájón gyötrő bánat
Rezeg keresztül tépett lelkemen,
Hol gyász boril imént még boldog házat,
Mert a halál vetett nyugalmi ágyat
Kihült szívnek váratlan, hirtelen.

Miért dobogsz szív, egy élten keresztül,
Ha végenyészet a bér, a jutalom?
Szépre, nemesre a lélek miért hevül,
Ha jön az óra és tehetetlenül
Kell majd pihenni gyászravatalon?

Miért, miért ez? Hát ez-e az élet?
Ezért a harc, vívódás, küzdelem,
A mely, mig az tart, nem ér soha véget,
Révbe csak akkor jut, talán inkább téved,
Ha a halál reánk tör, megjelen? . . .

Ekép töprengve, égi fény sugára
Világítja bé lelkem éjjelét:
A létnek nincs vége, nincs határa,
Ha sir ölébe föld göröngye zára,
A végetlen akkor tárul eléd . . .

Ne bánd a múltot, ha sújt gyász, veszteség,
Mosolygva járj a bánat éjjelen . . .
Tekints csak arra, ha megszólal az ég,
Hívólag hozzád: Fáradt vagy, már elég!
Hit és remény végig veled legyen! . . .

*) Mutatvány szerzőnek ez év novemberében Budapesten megjelenő verskötetéből

Apróságok.

Az angol főhivatalnokok jövedelme. Angliában uralkodó vallás az anglikán vallás, mely lényegében protestáns. A főpapok is tehát az államtól nyerik fizetésüket. Így aztán a canterbury érsek kap 300 ezer koronát; 34 püspök egyenkint: 100 ezer koronát. Angolországának a kormánya is meglehetősen pénzbe kerül. A minisztereknek 100 ezer korona az évi fizetése; tizen lévén a kormány vezetői egy millió koronába kerülnek. Az államtitkárok fizetése 50 ezer korona. A lordkancellárnak 200 ezer korona, az államügyészek közül az egyik 140, a másik 120 ezer korona fizetést kap. Az irországi alkirály fizetése évi 400 ezer korona; az indiai alkirály évi fizetése 250 ezer korona. Az angol király kilencz és fél millió koronát kap ugyan népétől, de a sok minden köteles nyugdíjfizetés stb. után alig marad két és fél millió korona rendelkezésére.

Milyen idős a föld? Hogy hány tavaszt látott már a mi becsületes öreg földünk, az régóta találgatják a kíváncsi tudósok, de bizonyos, hogy nagy idő fog még eltelni, a mig elfogadható adatokkal állhatnak elő. Nem szólva a bibliáról, amely mindössze 7773 évre teszi a világ teremtése óta eltelt időt, egyszeriben az új korba kell ugranunk előre hogy a föld életére nézve valamilyen magyarázatot kapjunk. Itt van mindenek-

előtt Flammarion elmélete, a ki abból indul ki, hogy a Niagara ma már nem ott zuhan alá a mélységbe, ahol ezelőtt évezredekkel, a mikor a föld annyira kihült, hogy a párák lecsapodhattak s a víz megkezdte rendes körforgását, hanem az eredeti zuhatagok helye mögött 23 kilométerrel hátrább. Ezenaz alapon azt a nézetét fejezte ki a francziák poétacsillagásza, hogy a föld szerves élete mögött 35,000 éves múlt van. Hogy azonban maga a föld menyit idős, arra nézve Dubois tett legujabban figyelemreméltó észleléseket s megfigyeléseinek eredményét nem rég nyújtotta be az amszterdami tudományos akadémiának emlékirat alakjában. Dubois következtetéseinek a tengeri sóképződés és a tengervíznek a kontinens partjaira gyakorolt vegyebontó hatása az alapja. Ezen az eredeti módon jutott Dubois arra az eredményre, hogy a föld huszonnégy millió év óta lebeg az űrben, mint önálló égi test, vagyis — a Kant-Laplace elmélet szerint — 24 millió éve annak, hogy földünk a nap gázburkolatából kondenzálódott. Érdekesnek tartjuk itt megemlíteni, hogy a Dubois által kapott eredmény teljesen megegyezik Kelvin lord egy régebbi, más uton eszközölt számításával.

Mai képünkhöz.

Czvingli.* Lutherrel egy időben kezdett a hitjavítás munkájához Svájcban Czvingli Urlik. Már korábban hirdette az egyház tévedéseit, de egész határozottan zürichi beköszöntő beszédében (1519. ujév napján) fejtette ki vallásos nézeteit. Ezek a római egyház tanításától egészen eltértek, de az evangéliummal teljesen megegyeztek. Különösen a bucsujárásokkal üzött ámtások, tévelygések ellen emelte fel szavát. Miután kétszeri vitatkozásban a római katolikusok nem tudták megcáfolni: a zürichi tanács elhatározta, hogy ezentul az egész tartományban a Czvingli tanítása szerint kell hirdetni Isten ígését. Eltörölték a misét. A templomokból a képeket, a czifraságokat kihordták. A zárdákból iskolákat csináltak. Eltörölték a papok nőtlenségét. Maga Czvingli is több paptársával együtt megnősült. A szentírást Czvingli lefordította német nyelvre, hogy a nép is olvashassa azt. A urvacsorát, amint Jézus szerezte, kenyérből és borból kezdték osztani.

Általában tehát Czvingli ugyanazt tanította, amit Luther. Csak az urvacsora értelmezésére nézve tértek el. Luther azt magyarázta, hogy a kenyérből és borból Jézus teste és vére jelen van. Czvingli pedig azt, hogy a kenyér és bor csak külső jegye, képe Jézus testének és vérének s tehát csak az nyer abban üdvösséget, a ki hitel veszi azt. Filep hasszai gróf szerette volna kiegyeztetni őket. Összehívta, hogy egymást valamiképpen felvilágosítsák. De mindkettő annyira ragaszkodott meggyőződéséhez, hogy a kiegyezés

* Bodor János: Rövid keresztény egyháztörténet című most megjelent munkája után. E könyv ismertetésére még vissza térünk. Szerk.

nem sikerült. Bár Luther és Czvingli jóbarátok maradtak, de a különbség miatt két evangéliumi egyház: a lutheránus és református állott elő.

Czvingli ellen is csakhamar feltámadtak a római katolikus egyház hívei. Háborút kezdtek a zürichiek ellen. A harcban (Kappelnél 1531-ben) a római katolikusok győztek. Czvingli is, ki a zászlót vitte, elesett. Holttestét ellenségei megégették.

Vegyes hírek.

Óriási égés Budapesten. A múlt hét elején óriási tűzvész pusztított Budapesten, mihez hasonlóra nem emlékeznek. A Párisi Nagy Áruház gyuladt ki és a sok gyulékony anyag miatt egy pillanat alatt lángba borult az egész négy emeletes épület. A kik korán észrevették a tüzet, még valahogy megmenekültek, de az emeleti lakosok, mivel a tűz alól ütött ki, már nem tudtak lejöni és így 12 emberélet esett áldozatul. Megrendítő volt nézni, a mint a szegény, kétségbeesett emberek a negyedik emeletről segítségért kiáltottak. A tűzoltók kitarították ugyan a mentőponyvát, de a legtöbben melléje estek. A kiknek nem volt bátorsága ugrani, azok benn égtek. Ő Felsőge a király is megjelent a szerencsétlenség színhelyén és a szerencsétlenek utódai részére 5300 koronát adományozott. A főváros 20 ezer koronát szavazott még az áruház munkanélkül maradt alkalmazottai részére.

Rigler-forrás. A korondi fürdő tőszomszédságában, a Csiga hegyen Rigler Gusztáv kolozsvári egyetemi tanár egy olyan forrást fedezett fel, mely páratlan az egész világon. A forrás vize nemcsak telítve van konyhasóval, hanem egyuttal buzog a szabad szénsavtól is, amely a föld mélyében a mészrtegeket feloldva azok anyagát a felszínre hozza, hogy belőle a márvány ikertestvére, az aragonit válják ki. Ha ezt a csodás vizet felhasználjuk a fürdőzésre az egész székelyföld olyan kincshez jut, főleg rheuma és köszvényes betegek gyógyítására, amelyhez foghatót se hazánk, se külföld nem mutathat fel.

Czigánybosszu. Sósujfalu biráját, Szubits Mártont nem rég a sátoros cigányok éjjel agyon üttették. A gyilkosság oka bosszúból származik, mert a bíró lenyiratta a sátorosok haját. Mégis csak gyengeség a magyar kormánytól, hogy a sátorosokat nem tudja megfékezni.

A méhészet Magyarországon. A kerületi vándortanítók részéről beszerzett adatok szerint Magyarországon 12.030 községben foglalkoznak méhészkedéssel. És pedig van 203.190 faköpü és 378.138 gyékény, szalmaköpüs, összesen tehát 581.328 méhészcsalád, melynek méztermése az elmúlt évben 27.110 mázsa, viasztermése 2032 mázsa volt. Középszámítással mézből 2,287.206 koronát, viaszból 406.485 koronát vettünk be, úgy az országnak a méhészet 2,783.781 koronát juttatott. Ujabb időben az okszerű méhészkedés ismeretei terjednek. Darányi földmivelésügyi miniszter rendeletére a méhésztanítók 700 kisebb kur-

zust rendeztek, ezenkívül a gödöllői méhészeti tanintézetben lelkészek, tanítók, kiskgazdák, vasuti bakterek, erdőőrök, csendőrök számára rendeztek kurzusokat. Grand méhész-kátéját több ezer példányban ingyenesen osztotta ki a miniszter.

Elevenen felfalt gyermek. Párját rikitó, hajmeresztő szerencsétlenség történt Kissoda oláh községben. Rottáriu Péter ottani gazda ugyanis feleségével a templomba ment, miközben három hónapos leánykáját, Arriót bölcsőjében otthon hagyták. Időközben eddig ki nem derített módon egy hizott sertés behatolt a szobába, feldöntötte a bölcsőt és a csecsemőnek fejét csaknem teljesen és jobb karját felfalta. Hány ember élet lesz évenként a gondatlanság áldozata!

Székely fiuk Debreczenben. A debreczeni székelytársaság nagy buzgóságot fejt ki a székelek érdekében. Ujabban a székelyfiukról gondoskodik s azokat elhozatva a székelyföldről jó ravaló debreczeni iparosokhoz adja tanulóknak. A debreczeni iparosok pedig annyira vágnak a székelyfiuk után, hogy most is negyvenketten jelentkeztek, a kik székelyfiukat szeretnék a mesterségbe bevenni. Közelebbről tizenkét székelyfiu ment Debreczenbe s ezeket a különféle mesterségre való hajlandóságuk szerint osztották be a jelentkező iparosokhoz. Csak aztán becsületet szerezzenek véreink a székely névnek!

Kutya helyett a fiu. Megrendítő szerencsétlenség történt a szilágymegyei Szeéren. Sütő Ferencz jó módu gazdálkodó töltött puskával kiment a kukoriczaföldjére, hogy onnan a garázdálkodó kutyákat elriassza. Alig ért ki, amikor a kukoriczás egyik részében mozogni látott valamit. Biztosra vette, hogy kóbor kutya és ezért célba vette s lőtt. Rémes emberi sikoltás hallatszott azonban a lövés nyomán s Sütő ijedten rohant a hang irányában, ahol egyetlen, Ferencz nevű 18 éves fiát találta vérbefagyva. A golyó őt találta és kioltotta fiatal életét. A kétségbeesett apa fájdalomában majd megőrült.

Nagy tűz Máramaros-Szigeten. Máramaros-Szigeten is m. hó 18-án nagy tűzvész pusztított. Elégett 18 ház a melléképületekkel együtt, Gisztl asztalos nagy műhelye is, a tömérdek beszerzett fakészlettel együtt porrá égett. Mindenki azt hitte a rémes hajnalon, hogy a városra megújult az 1872-iki katasztrófa, a mikor a félváros leégett. A tűzoltóság a nagy szárazságban alig birt megküzdenni a nagy faanyaggal, mely az asztalosműhelyben fel volt halmozva. A műhely mellett csupa faházak voltak, amelyek egy pár szikrától azonnal tüzet fogtak.

Uj telepések. A földmivelésügyi miniszter a marosludasi állami telepre Bukovinából csángókat akar telepíteni. A napokban tizenöt csángó gazda meg is látogatta az új telepet és nagyon meg voltak elégedve az épületekkel és az átvételi feltételekkel. A csángók ez őszön el is foglalják új helyüket.

»Egészségére!« Érdekes, hogy az egész világon babonásak az emberek a trüsszentés alkalmával. Ha nálunk valaki trüsszent és azt mondjuk, hogy »egészségére«, ezt ösztönből tesszük. Valóban pedig az a magyarázata ennek, hogy tudjuk a trüsszentésről, hogy előjele a náthának és e jó kívánsággal igyekezünk a kellemetlen bajt meggátolni. Minden nyelvnek van a magyar kívánságnak megfelelő kifejezése. »Isten áldjon meg,« — mondják Anglia lakói, ha valaki trüsszent. Franciaországban rendszerint hozzátesszik: »És óvjon meg téged Tycho de Braher sorsától,« akiről azt mondják, hogy halálosan meghült és egyetlen trüsszenés — megölte. Taliánországban csak ezt mondják: »Légy boldog!« Indiában: »Oh, bár tovább élnél!« — mire a felelet: »Te is élj soká!« A régi rómaiak azt hitték, hogy jó jel, ha valaki dél és éjfél között trüsszent, ezzel szemben rossz jelnek tartották a más időben való trüsszentést. Ha reggel trüsszentettek, rendszerint visszafeküdtek az ágyba. A babonának alighanem ez volt a leghasznosabb oldala.

A „Vasárnap“ szeretet munkája.

A székelyudvarhelyi ref. templom kijavítására Holstein Simonné, Bodrogi Juliánna 109 kor. 90 fillért; Ferenczy Lina kisasszony 105 koronát gyűjtött. A gyűjtés folyamatban van és további eredményét is közölni fogjuk. A kegyes adakozóknak pedig e helyen is köszönetet mondunk.

A szerkesztő póstája.

L. A. Magyarós. Kérdésére a feleletet a következőkben adjuk meg: aki tanítói oklevéllel rendelkezik és érettségig akar tenni, első sorban le kell tennie az V., VI., VII. és VIII. osztályu osztályvizsgákat. Azokból a tantárgyakból, amelyekből az oklevélben képesítve van, csak a tanítóképezdei és középiskolai tantervkülönbözeteknek megfelelő tananyagból kell vizsgáznia, vagyis abból vizsgáztatják, amiből a középiskolákban többet tanulnak. Ezeket az osztályvizsgákat a közoktatásügyi miniszter engedélye alapján bármikor, és pedig akár külön-külön, akár együttesen leteheti. Érettségig azonban épp oly terjedelemben kell tennie, mint a többi középiskolai tanulónak.

B. J. Kolozsvár. A kimaradt számot megküldöttük. Nagyon csodálkozunk, hogy a lapot rendetlenül kapja, mikor a többi kolozsvári előfizetőink a legpontosabban kapják. A lap egy csomagban, együtt megy. Tehát a rendetlenség okának ott kell lenni. Kérjük, kérdezzen csak utánna a főpostán.

M. I. Bardocz. Szintén azt izenjük, hogy innen rendszeren elmegy a lap. Valahol ott kallódik el. A hiányzó számot elküldöttük.

B. J. Besztercze. Rendre közöljük. Szives üdvözet.

D. D. H.-Karácsonyfalva. Betegségéről sajnálattal értesülünk. Gyógyulást kívánunk. A küldeményt megkaptuk és rendre közöljük. Csakhogy, valami prózát kérnénk, mert versnek bőviben vagyunk.